

досить важливий, оскільки забезпечує стабільний і безпечний розвиток держави. Адаже у зв'язку з цим існує проблема голоду в сучасному глобальному розвинутому світі. Статистичні данні затверджують масовий голод з періодичного у постійний на планеті голодує майже одного млрд. людей.

Якщо характеризувати сучасну Україну щодо демографічної ситуації, то у нас протилежна ситуація відносно загальносвітових тенденцій. В Україні відбувається старіння нації і з такими темпами зменшення кількості населення, через тих самих 40-50 років, ми можемо втратити таку національність, як українці, а території наших земель будуть використовувати інші народності. Розуміючи таку проблему політики роблять деякі спроби щодо підвищення рівня народжуваності, однак вони не показали такої ефективності, яка змінила б таку проблему. За рівнем народжуваності українська держава посідає передостаннє місце серед європейських країн, однак за смертністю населення — друге місце серед країн континенту.

А тому, враховуючи масштаби проблеми, держава несе відповідальність за збереження та розвиток кожної людини. А позитивні важелі відповідальності можливі лише в умовах стабільного економіко-правового розвитку та збагачення держави та громадян в цілому.

В умовах частих політичних конфліктів та політичних криз на глобальному та регіональному рівнях, актуальним уже протягом усієї історії людства залишається підтримання та збереження миру у цілому світі. Оскільки, війни та бунти з негативними наслідками і великими жертвами мирних громадян і військових не зупиняються, а набувають нових форм прояву, які є досить небезпечними для усіх жителів планети, варто більше інформувати суспільство про невинні втрати, щоб впливові світові політики реагували на такі кризи в окремих регіонах.

Науковці виділяють три основні тенденції сучасного світу, а саме переростання локальних протистоянь на глобальний рівень, зростання кількості загиблих серед цивільного населення та входження людства в космічно-ядерну еру. У сучасному світі уже існує така кількість ядерної зброї, яка може знищити

все живе на нашій планеті. А тому, в ядерній війні не може бути ні переможців, ні переможених, і для сучасних держав дуже важливий без'ядерний світ, як запорука для вирішення глобальних проблем на вищому соціальному рівні.

Для публічного обговорення та вирішення глобальних проблем людства велику роль відіграє міжнародна організація така як ООН та її спеціалізовані міжнародні організації (ЮНЕСКО, ЮНЕП, ВООЗ та ін.). Процеси глобалізації потребують планетарного мислення, як поєднання великої кількості загальнолюдських цінностей, з метою врегулювати глобальні виклики.

Проаналізовані не усі глобальні проблеми, однак на окремих прикладах глобальних проблем стає зрозуміло, що для їх вирішення необхіден спільний механізм дій усього людства, а саме кожної особи не залежно від статусу, раси та політичних вподобань. Можливо, глобальні проблеми зможуть допомогти політичним гігантам навчитись вирішувати конфлікти в допустимих межах, щоб питання влади було на другому плані, а на першому залишалось життя та здоров'я кожного індивіда планети.

В рамках глобального вирішення протиріч, держави з перехідним статусом політичного режиму, зможуть досягти бажаного результату. Коли населення побачить і відчує турботу, чесність та відданість політиків своїй справі, то питання транзитності суспільства вирішиться, оскільки політичні суб'єкти змінюючи політичну свідомість змінять політичний режим.

Терещук Віталій Іванович,

кандидат політичних наук, доцент,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ АРАБСЬКОЇ МЕДІЙНОЇ СИСТЕМИ

Формування арабської регіональної медійної системи пов'язано не так з географічними факторами, як із культурною єдністю регіону, що прийнято

йменувати арабським світом. Арабський світ складається з 23 країн: 22 країн-членів Ліги арабських держав (ЛАД): Алжиру, Бахрейну, Джибуті, Єгипту, Йорданії, Іраку, Ємену, Катару, Коморських островів, Кувейту, Лівану, Лівії, Мавританії, Марокко, Об'єднаних Арабських Еміратів, Оману, Палестинської Національної Автономії, Саудівської Аравії, Сирії, Сомалі, Судану і Тунісу, а також Сахарської Арабської Демократичної Республіки, що не входить до ЛАД і визнається не всіма її членами [1, с.78]. І хоча цей регіон не є гомогенним в політичному, економічному та етнічному (араби не є єдиною етнічною групою) плані, тим не менш можна говорити про два ключових об'єднувачих фактори — арабська мова та культура. Як зауважують автори «Енциклопедії сучасної Азії», в центрі основних інститутів ісламських суспільств був іслам як ідейна та організаційна основа, та арабська мова як виражальний засіб. Ця арабсько-ісламська культура визначила структуру соціальних класів, статус жінок і немусульманських меншин, зміст і передачу знань, формування міст [3, с.118].

Потоки інформації всередині арабського світу гальмувалися як економічними, так і політичними факторами. Щодо першого, то йдеться про високі тарифи на транскордонний рух аудіовізуальної продукції та книг — проблему, яку без особливого успіху намагалися вирішити такі регіональні інституції, як Арабський поштовий союз, Арабська рада з цивільної авіації та Федерація арабських дистриб'юторів. Політичні фактори, окрім згадуваних вище особливостей міждержавних відносин в регіоні, включали в себе проблему цензури. На двох нарадах ЮНЕСКО (1976 та 1982 років) було констатовано, що відмінності між політичними системами в арабських державах ускладнюють, якщо не унеможливають, імпорт періодичних видань одних країн в інші країни регіону, що політичні бар'єри є найбільшою перешкодою, яка заважає обігові багатьох арабських газет, та в цілому потоку інформації через національні кордони (див. [7, с.62]).

Вплив на цю ситуацію, як і в інших регіонах світу, здійснили розвиток ІКТ, насамперед супутникового зв'язку та Інтернету, які, з одного боку, створили технологічну основу для швидкої й дешевої (і навіть безкоштовної)

передачі даних, а з іншого — стали каталізатором політичних перетворень. Щодо останнього, то приклад т.зв. «арабської весни», яка значною мірою стала можливою завдяки широкому доступу громадян до Інтернету, зокрема, соціальних мереж, вже став хрестоматійним. Крім того, лібералізація медійного ринку і поява численних приватних ЗМІ зробили неактуальними чимало проблем, що були на порядку денному арабської спільноти у 1950–80 роках. Як і для інших регіонів та країн, проблема нині не в тому, щоб потрапити у світовий чи сусідній регіональний інформаційний простір — завдяки Інтернету та супутниковому телебаченню це вже не є проблемою, а у тому, щоб у цьому висококонкурентному просторі привернути й утримати увагу цільових аудиторій.

Одним із тригерів, що підштовхнув арабський світ до більш активного використання потенціалу супутникового телебачення, стала війна у Перській затоці 1990–1991 років. Можна виокремити два компоненти, які в цьому контексті послужили каталізатором розвитку медійної регіональної системи арабських країн. По-перше, як констатує Е. Гареев, для багатьох арабів, у тому числі працівників ЗМІ, ця війна підсилила незадоволення станом справ, за якого більшість репортажів була зроблена журналістами з невеликої кількості західних країн, які є учасниками конфлікту. Розчарування викликало зловтішання західними ЗМІ з приводу переваги західних технологій та зброї, відсутність з їхнього боку інтересу до жертв серед іракських цивільних осіб, беззастережне й вболівальне ставлення багатьох західних журналістів під час війни. Західні ЗМІ з погляду арабської спільноти відгравали роль не сторожового пса (йдеться про широко поширену ідею, що мас-медії повинні виконувати функцію об'єктивного й незалежного висвітлення суспільно важливих подій), а кімнатної собачки. Як наслідок, деякі журналісти скористалися ситуацією і почали закликати до зміцнення місцевих та панарабських засобів масової інформації [5, с.401].

По-друге, цілодобове мовлення компанії CNN та трансльовані нею вражаючі кадри прямого ефіру з театру бойових дій, що були доступні й

багатомільйонній аудиторії арабських країн, стали для неї серйозною альтернативою місцевому державному телебаченню. Більше того, сам факт що за допомогою доступного обладнання місцеве населення може вільно переглядати телевізійні програми Америки, Європи, Азії, стали серйозним викликом самій арабській медійній системі. Відповіддю на нього стала поява низки нових арабських телевізійних супутникових компаній: The Egyptian Space Channel (ESC) — запущений 12 грудня 1990 року національний єгипетський телеканал; Middle East Broadcasting Center (MBC) — заснована 18 вересня 1991 року саудівськими інвесторами у Лондоні як перший приватний арабський вільно трансльований телеканал (у 2002 році штаб-квартира компанії була переміщена у Дубаї, ОАЕ); Arab Radio and Television Network (ART) — заснована у 1993 році саудівським підприємцем; Orbit Satellite Radio and Television Network — заснована 25 травня 1994 року саудівською приватною компанією Al Mawardi Group та інші.

Тим не менш, держави є ключовими гравцями на медійному полі. Як констатували у 1990-х роках дослідники Л. Гер і Х. Амін, більшість арабських урядів мають власні телерадіомовні організації. Арабські держави використовують ефірне мовлення як політичний та пропагандистський інструмент і гостро зацікавлені в тому, щоб контроль над цими технологіями лишався в їхніх руках [6, с.62]. Крім того, як зауважив М. Фенді, навіть якщо не всі арабські ЗМІ формально є державними, держава зберігає суворий контроль над ними. Електронні медіа арабських країн є інструментами режимів. Ліцензійні правила дозволяють уряду вирішувати, хто може володіти телеканалом, радіостанцією чи газетою. Крім того, власники засобів масової інформації мають не лише тісні політичні зв'язки з державою, засновані на ідеологічних позиціях або власних інтересах, а також близькі сімейні зв'язки та релігійні зв'язки, які в кінцевому підсумку пов'язують їх із відповідними урядами. Таким чином, питання власності охоплюють економічні, політичні та сімейні інтереси [4, с.9].

Однак поява дедалі більшої кількості доступних арабських супутникових

телеканалів вже зруйнувала монополію західних ЗМІ та створила конкурентне середовище, що сприяє плюралізму думок і, як наслідок, демократизації арабських суспільств. Крім того, супутникові телеканали дозволили вийти арабському телебаченню за межі регіону і вийти на глобальний рівень охоплення. Щодо останнього, то яскравим прикладом є проєкт Телерадіомовної спілки арабських держав «Arab Unified Bouquet» — спільна арабська ініціатива, в рамках якої за допомогою супутників забезпечується охоплення арабських та мусульманських аудиторій в масштабах всього світу. Успішна реалізація цієї ініціативи дозволяє говорити про те, що регіональна арабська медійна система має амбітні плани стати глобальною системою.

Ще однією успішною регіональною ініціативою є Арабська організація супутникового зв'язку (англ. Arab Satellite Communications Organisation, ArabSat). Цікаво відмітити, що ArabSat задумувався не як інструмент інтеграції між національними телекомунікаційними засобами в регіоні, а радше як засіб інтеграції «арабської нації» і як «політичний, цивілізаційний, культурний, розвитковий та навіть військовий проєкт одночасно» (цит. за [7, с.58–59]). Нині компанія має досить успішний розвиток, і на сьогоднішній день є провідним оператором супутникового зв'язку в арабському світі, обслуговуючи понад 500 телевізійних каналів, 200 радіостанцій, досягаючи десятків мільйонів будинків у більш як 80 країнах на Близькому Сході, в Африці та Європі. Свою візію Arabsat декларує як бути регіональним та глобальним лідером у сфері космічних телекомунікацій; місію — з'єднувати арабські суспільства та світ, надаючи надійні телекомунікаційні послуги в гармонії з арабськими цінностями та культурою [2].

Таким чином, саме поява нових технологій, зокрема, Інтернету та супутників, уможливили як реальне створення регіональної медійної системи, що наповнювалася власним продуктом, так і формування глобальної медіа-системи, орієнтованої на мусульманське населення всіх регіонів світу. Це дає підстави стверджувати, що лише з 1990-х років розпочалося фактичне утворення арабської медіа-системи, яка не лише базується на мовній та

релігійній єдності, але й має змогу сприяти збереженню та посиленню цієї єдності в масштабах всього світу

Список використаних джерел:

1. Бовсунівський П. В. Особливості формування політичних систем та тенденцій політичного розвитку держав арабського світу / П. В. Бовсунівський // Актуальні проблеми міжнародних відносин. — 2012. — Вип. 111(1). — С. 77-84.
2. Arabsat [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.arabsat.com/>
3. Encyclopedia of modern Asia, Vol. 1 / Ed. by David Levinson, Karen Christensen. — N.Y.: Charles Scribner's Sons, 2002. — 529 p.
4. Fandy M. (Un)Civil war of words : media and politics in the Arab world / Mamoun Fandy. — Westport, CT: Praeger Security International, 2007. — 164 p.
5. Ghareeb E. New Media and the Information Revolution in the Arab World: An Assessment / Edmund Ghareeb // Middle East Journal. — 2000. — Vol. 54, № 3. — P. 395-418.
6. Gher L. A. New and Old Media Access and Ownership in the Arab World / Leo A. Gher and Hussein Y. Amin // International Communication Gazette. — 1999. — Vol. 61, Issue 1. — P. 59-88.
7. Kandil H. The Media and Arab Integration / Hamdi Kandil // The Politics of Arab integration / ed. by Giacomo Luciani, Ghassan Salame. — N.Y.: Croom Helm, 1988. — P. 54-72.

Ли Вэньчи
аспірант

**НЕЗАВИСИМОСТЬ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ
ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАНА**

Исследование и анализ вопроса политической независимости превратилось в одну из актуальных и важнейших тем научных исследований. Большинство нововведений и общественных процессов зависят от ее постоянного развития. Политическая независимость имеет неразрывную связь с другими судьбоносными проблемами государственности. Политическая независимость имеет конкретные характеристики и связана с местом, временем и системами определенных ценностей.

В истории политических учений выделяют разный состав, содержание и особенности независимости. Большинство из теоретиков разделяли понятие независимости на два вида: внешняя и внутренняя. К внутренней относились идеи монархии, народа, конституции, закона, парламента и др. И существовало мнение, что существование таких политических и общественных институтов является необходимым условием действительности. В качестве необходимых условий внешней действительности считалось полное самостоятельное право государств в решении различных государственных и общественных задач.

Сегодня, независимость – это политическая теория, которая связана с высшим руководством или с политической властью. В большинстве случаев понятие «независимость» означает процесс принятия политического решения внутри страны и управления государственными делами. Независимость имеет несколько видов, и политическая независимость рассматривается как ее высший вид. Основу политической независимости составляет сила принятия решений, определение или изменение порядка. Политическая независимость – это деятельность субъектов, которые действуют посредством государства или в его пределах. Политическая независимость считается основным инструментом в решении общенациональных задач и одним из важнейших факторов эффективного развития государства.

Исследование феномена независимости как фактора формирования политической системы современного Таджикистана дает возможность выявления особенностей ее развития и функционирования.